

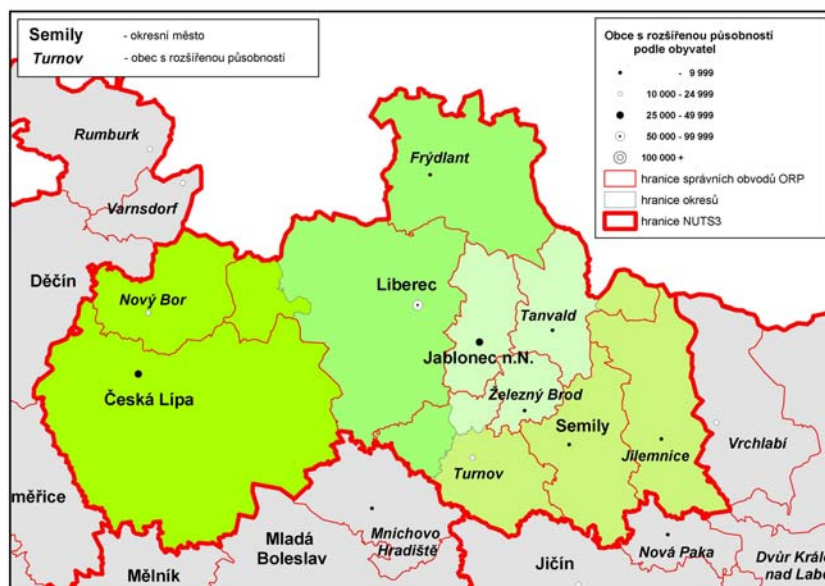
LIBERECKÝ KRAJ

Území Libereckého kraje se rozkládá na severu České kotliny a pokrývá východní část Lužických hor, Jizerské hory a západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím. Severní hranice je současně i státní hranicí, v délce 20 km přiléhá k této hranici SRN – spolková země Sasko – okres Löbau-Zittau, 130 km tvoří hranice s Polskem – Dolnoslezským vojvodstvím. Východním sousedem je kraj Královéhradecký, na jihu leží kraj Středočeský a na západě kraj Ústecký. Okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec spolu s celým Ústeckým krajem tvořily od roku 1960 jeden kraj – Severočeský (okres Semily územně náležel k Východočeskému kraji).

Počátkem 90.let byla navázána přeshraniční spolupráce s obcemi Saska a s obcemi na polské straně a byl ustaven Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, v rámci kterého se úspěšně rozvíjí spolupráce v nejrůznějších oblastech.

Rozloha Libereckého kraje činí 3 163 km², tj. 4 % rozlohy ČR. Je

to druhá nejmenší rozloha po hlavním městě Praze. Lesní pozemky pokrývají téměř 44 % celkové plochy kraje (o třetinu víc než průměr ČR), což je nejvíc ze všech krajů. Zemědělské půdy je necelých 45 %, (nejméně mimo hlavního města Prahy), plocha orné půdy s 23 % rozlohy je druhá nejmenší před posledním krajem Karlovarským.

Liberecký kraj je složen ze čtyř okresů – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Jeho 216 obcí má průměrnou rozlohou 14,64 km² a průměrný počet obyvatel 1977 osob. Oba dva tyto parametry jsou lehce nad středními hodnotami naší republiky, počet obcí je třetí nejnížší mezi kraji ČR. V obcích do 500 obyvatel žije málo přes 5 % obyvatel (2/3 průměru ČR) a tento podíl od roku 1995 pozvolna klesá. Podobně klesá i podíl obyvatel v obcích s více než 10 tisíci

obyvateli, který je také nižší než je republikový průměr – přibližně o desetinu. Největší město je sídlo kraje s počtem obyvatel 97 770 – to je 22,9 % obyvatel kraje. Liberec je tak pátou největší krajskou metropolí ze 12 krajů ČR bez hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Nejmenší obcí jsou Častolovice v okrese Česká Lípa s 55 obyvateli.

Liberecký kraj se skládá z 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností o rozloze od 74 do 862 km² a lidnatosti 12 až 134 tis. obyvatel.

Kraj není závislý na velkých podnicích, má silný zpracovatelský průmysl a širokou paletu průmyslových odvětví, dostupnou a dostatečně dimenzovanou síť škol všech stupňů a dobrou ekologickou situaci. Je zde vysoký potenciál v podmínkách i službách cestovního ruchu.

Výběr aktuálních údajů

Počet obyvatel (31.12.2004)		427 563	Průměrná hrubá měsíční mzda (2004) ⁴		16 227
z toho	cizinci s přechodným pobytem ¹	5 634	Míra nezaměstnanosti dle VŠPS (2004)		6,4
	cizinci s trvalým pobytem	5 032	Podíl (%) zaměstnaných v sektoru (2004)	primárním	3,3
Počet obcí / z toho měst (31.12.2004)		215 / 35		sekundárním	51,7
Podíl obyvatel bydlících v největším městě (%)		22,8		terciárním	44,8
Podíl narozených mimo manželství (v %, 2004)		36,0	Dokončené byty celkem (2004)		1 316
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ² (2004)	muži	7,9	z toho v rodinných domech (%)		37,9
	ženy	5,0	Hosté v ubytovacích zařízeních celkem (2004)		752 473
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (2004)		218 246	z toho cizinci (%)		33,3
z toho prac. na vlastní účet a zaměstnavatelé (%)		16,3	HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele (2003)		13 326
Míra ekonomické aktivity (2004) ³	muži	69,7	Hrubá tvorba fixního kapitálu na 1 obyv. v Kč (2003)		50 578
	ženy	52,1	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v Kč (2003)		121 346

¹ s vízy nad 90 dní

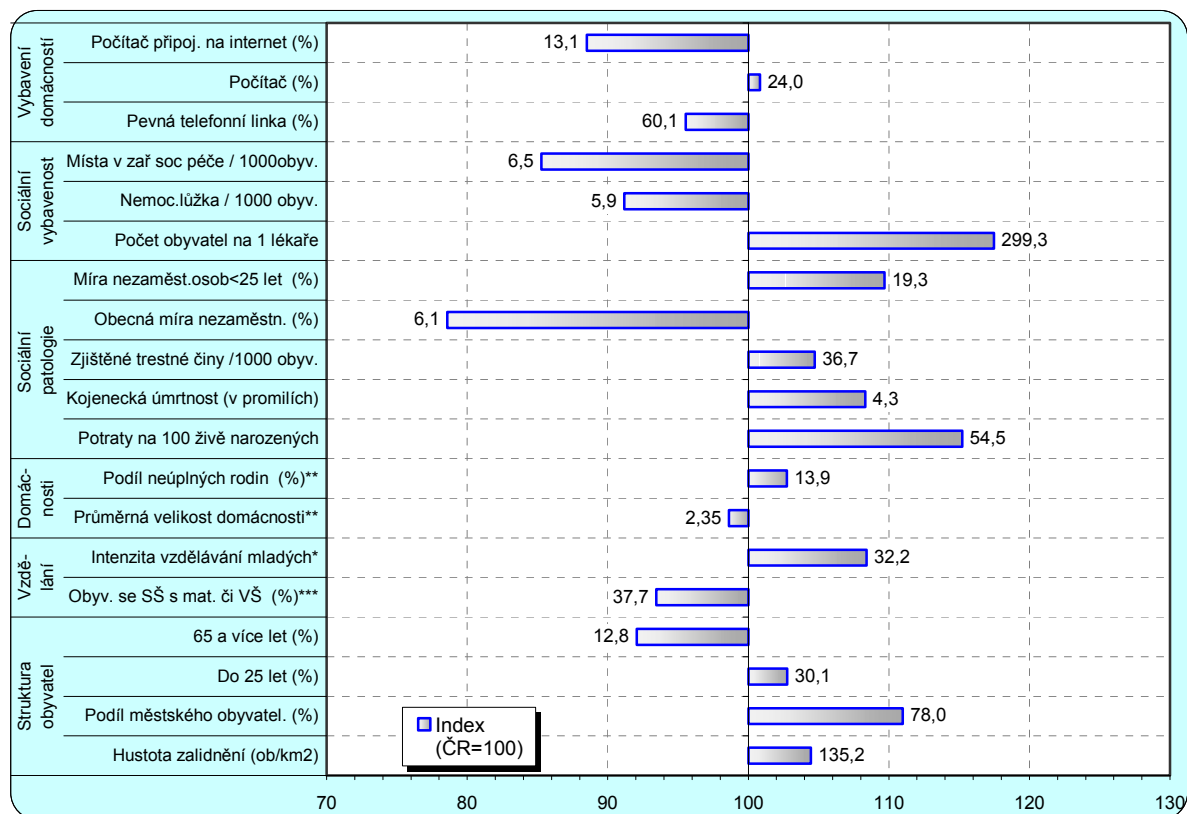
² z obyvatelstva ve věku 15 a více let

³ ekonomicky aktivní ze 100 obyvatel ve věku 15 a více let

⁴ v Kč na jednoho zaměstnance civilního sektoru NH, podniková metoda

Postavení kraje v demografické a sociální oblasti

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

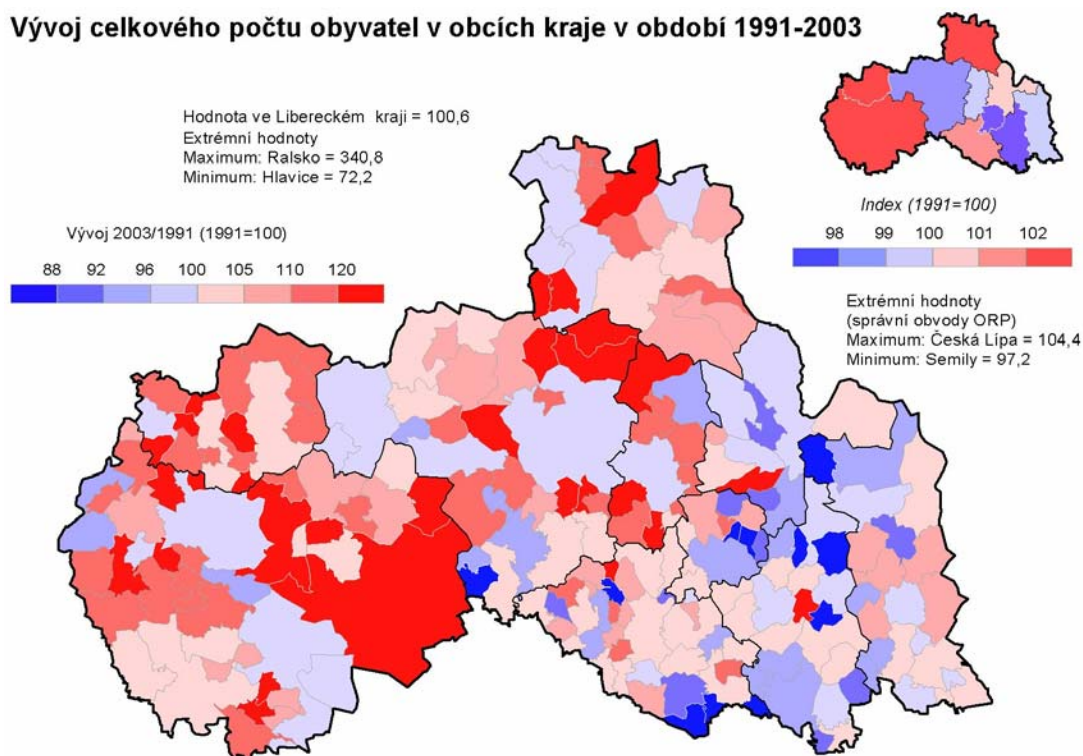
* Podíl (%) osob ve vzdělávání ve věku 20-24 let na celkové populaci ve věku 20-24 (podle místa bydliště)

** Za cenové domácnosti celkem, podle SLDB 2001

ostatní ukazatele v grafu se vztahují k roku 2003 (potrasy a kojenecká úmrtnost k období 2001-2003)

*** Z obyvatelstva ve věku 15 a více let

Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2003

Stav a pohyb obyvatelstva, 1993 - 2003

Stav obyvatelstva, 31.12.1993	428 564
Živě narození (průměr za roky 1994-1998)	4 135
Zemřelí (průměr za roky 1994-1998)	4 531
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1994-1998)	500
Stav obyvatelstva, 31.12.1998	429 080
Živě narození (průměr za roky 1999-2003)	4 049
Zemřelí (průměr za roky 1999-2003)	4 447
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1999-2003)	301
Stav obyvatelstva, 31.12.2003	427 722

Věková struktura obyvatelstva, 31.12.2003

Věk	Celkem	Celkem	Muži	Ženy
	v tis.	%	%	%
0 - 14	68,1	15,9	16,8	15,1
15 - 24	59,2	13,8	14,5	13,2
25 - 39	100,5	23,6	24,4	22,6
40 - 54	90,6	21,2	21,6	20,8
55 - 64	54,5	12,7	12,6	12,9
65 +	54,8	12,8	10,1	15,4
Celkem	427,7	100,0	100,0	100,0

Rozvíjející se automobilový průmysl absorboval pracovní síly z upadajícího textilního průmyslu a stlačil tak úroveň nezaměstnanosti. Vzdělanostní úroveň obyvatelstva je lehce pod republikovým průměrem, naopak nad průměrem ČR je podíl maturantů chtějících dále studovat. V kraji je poměrně hustá silniční síť s výhodným spojením s Prahou. Životní prostředí kraje je jedno z nejlepších v rámci celé republiky a především kvalita ovzduší se trvale zlepšuje. Kraj se vyznačuje rozsáhlým chráněným územím, řadou turisticky a rekreačně atraktivních oblastí, které lákají k návštěvám nejen domácí, ale také mnoho zahraničních turistů.

Stále více svobodných

V kraji se prohlubuje proces stárnutí obyvatelstva. Podíl obyvatel

ve věku 0 – 14 let poklesl již na 15,9 % (r. 2003) a naopak podíl obyvatel ve věku 60 a více let se zvýšil na 17,9 %. Důchodovému věku se přibližují silné populační ročníky z doby po 2. světové válce. V populačním chování obyvatel se výrazně projevuje odkládání sňatku do vyššího věku a plánování narození dítěte. Narození dítěte již není důvodem k nezbytnému uzavření sňatku. Podíl svobodných v populaci starší 15 let se v období mezi dvěma posledními cenzy (v letech 1991 a 2001) zvýšil z 20,4 % na 25,7 %. Podíl rozvedených za stejné období v Libereckém kraji vzrostl z 8,8 % na 11,3 %. Z hlediska vývoje sňatečnosti v Libereckém kraji jsou významným prvkem i nesezdaná soužití, kdy partneři spolu de facto žijí, i když neuzavřeli sňatek. Počet rozvodů v kraji dlouhodobě stoupá. V roce 2003 připá-

dalo 3,5 rozvodu na 1000 obyvatel a rozvodový index (počet rozvodů na 100 sňatků) dosáhl hodnoty 72,8.

Od roku 1994 je počet živě narozených v kraji nižší než počet zemřelých. V posledních letech se stále intenzivněji projevuje trend odkládat narození dítěte do vyššího věku matky. V roce 2003 připadalo v Libereckém kraji 9,5 živě narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu, a to bylo o něco více než v celé ČR (9,2). Neustále roste podíl dětí narozených mimo manželství (dnes se pohybuje kolem 35 %). V první polovině 90. let došlo k prudkému poklesu počtu potratů. V současné době připadá přibližně 5 potratů na 1000 obyvatel. V průběhu posledního desetiletí se začaly výrazně měnit úmrtnostní podmínky v kraji i v celé republice. Postupně se prodlužuje věk mužů i žen – střední délka života při narození dosáhla u mužů v roce 2003 71,6 let a u žen 78,1 let. To vede ke stárnutí obyvatelstva – průměrný věk mužů je v kraji 37,4 roku a žen 40,3 roku a tato čísla se plynule zvyšují. Výše migrace v 90. letech poklesla a stala se méně významným činitelem v demografickém vývoji kraje. Kraj po většinu let zaznamenává migrační přírůstky.

Trvale rostoucí význam zpracovatelského průmyslu a klesající význam zemědělství

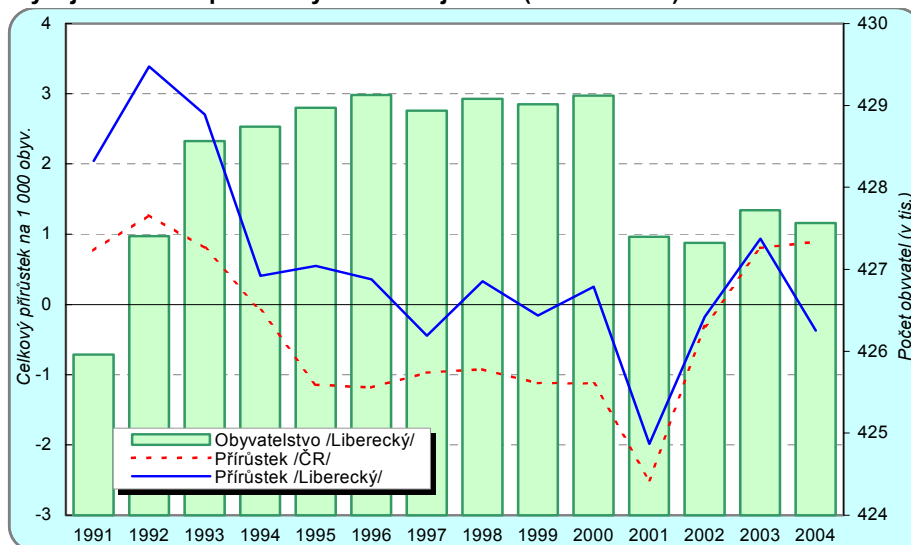
Liberecký kraj byl již v XIX. století nejprůmyslovějším z českých krajů a patřil k nejvíce industrializovaným regionům Rakouska-Uherska.

Největší zaměstnavatelé (podle sídla podniku), 2003

Název	Sídlo	Odvětví	Počet prac.
Preciosa, a.s.	Jablonec nad Nisou	Výroba skla	> 4 000
Crystalex, a.s.	Nový Bor	Výroba skla	> 3 000
Diamo, s.p.	Stráž pod Ralskem	Těžba a úprava rud	> 3 000
Johnson Controls Automobil. součástky, k.s.	Česká Lípa	Výroba sedaček	> 2 500
Krajská nemocnice Liberec	Liberec	Zdravotnictví	> 1 500
Peguform Bohemia, k.s.	Liberec	Výroba dílů a příslušenství pro mot. voz.	> 1 500
Ornela, a.s.	Zásada	Výroba skla	> 1 000
Železnobrodské sklo, a.s.	Železný Brod	Výroba skla	> 1 000
Bižuterie Česká Mincovna, a.s.	Jablonec nad Nisou	Výroba bižuterie	> 500
Preciosa - Lustry, a.s.	Kamenický Šenov	Výroba svítidel	> 500

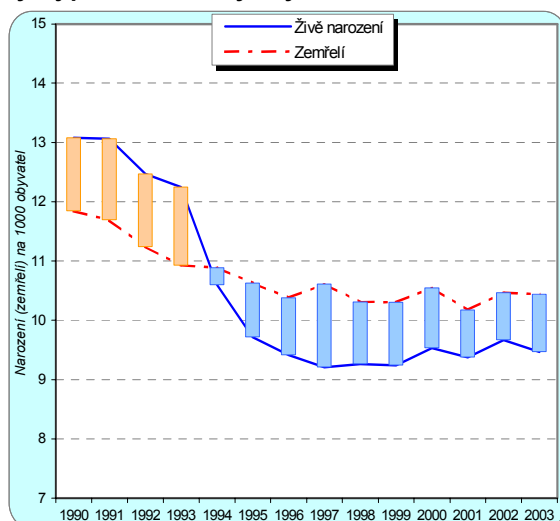

Vývoj celkového počtu obyvatel v kraji a ČR (stav k 31.12.)

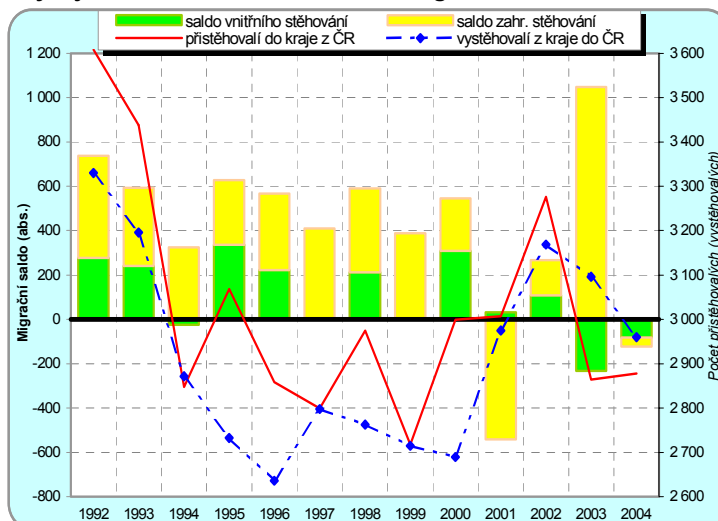

Od roku 2001 údaje aktualizované podle SLDB, do počtu obyvatel jsou zahrnuti i cizinci s pobytem > 90 dnů
 Abs. úbytek obyvatel v roce 2001 je způsoben také nedopočtem při populačním cenzu (1.3.2001), rel. přírůstek v roce 2001 je počítán z vybilancovaných stavů podle SLDB (propad ze SLDB se v něm neprojevuje)

Vývoj přirozené měny obyvatel

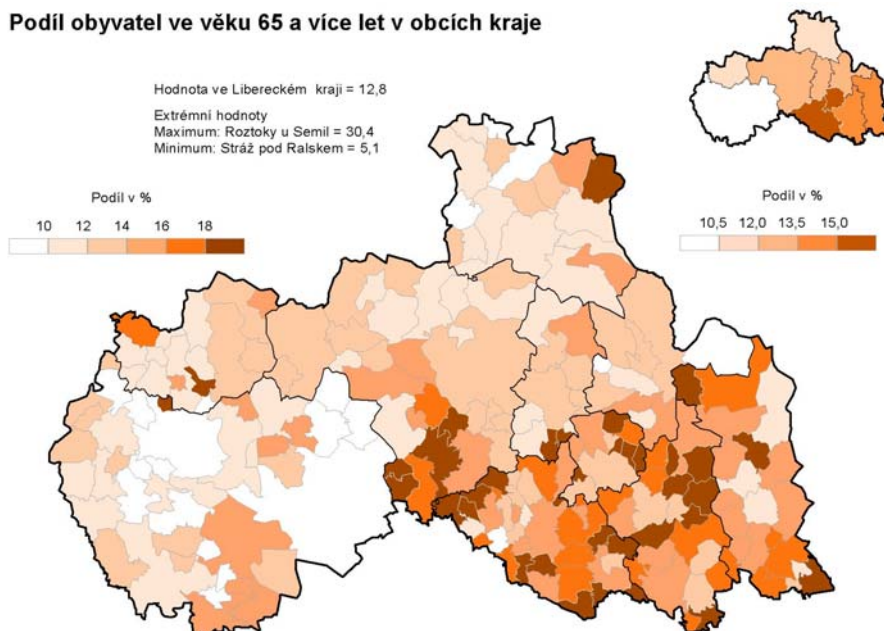

Vývoj bilance vnitřní a zahraniční migrace

Pozn. od roku 2001 jsou do migrace započtení i cizinci s dlouhodobým pobytem (>90 dnů)

Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Zemědělství, 1993 - 2003

Ukazatel	1993	2003
Plocha zemědělské půdy (ha)	140 948	140 792
Plocha orné půdy (ha)	76 334	69 776
Počet zam. v zemědělství, myslivosti a souv. činn. (v tis., VŠPS)	8,5	5,3
Výnos obilovin (t/ha)	3,52	3,67
Stav skotu celkem (k 1. 3.)	80 447	39 819

Zdravotnictví, 2003

Ukazatel	Kraj	ČR
Počet lékařů na 1000 obyvatel	3,3	3,9
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	5,9	6,5
Kojenecká úmrtnost (průměr za roky 1999-2003, ‰)	4,3	4,2

Koncentroval se zde zejména lehký průmysl, a proto zde byla také vysoká zaměstnanost žen. Kraj není chudý ani na přírodní bohatství, nachází se zde prameny minerálních vod i léčivé rašeliny, naleziště stavebních minerálií i sklářských písků. Ještě před deseti lety se zde chemicky těžily radioaktivní suroviny. Kraj je také nejvíce ze všech krajů zalesněn.

Souhrnné hodnocení podle hlavních regionálních makroekonomických ukazatelů řadí kraj na 8. místo v pořadí všech krajů. Na celorepublikovém HDP se kraj podílí téměř 4 %. Rozhodující význam pro výši HDP má zpracovatelský průmysl se 44 % podílem, což je o 2/3 vyšší podíl než je na národní úrovni. Je nejvyšší v celé ČR a má rostoucí trend. Dalšími odvětvími jsou obchod s 10 % a doprava a telekomunikace se 7 %. Obě tato odvětví nedosahují národní úrovně podílů na HDP. U zemědělství a lesnictví podíl na HDP mírně přesahuje 2 % a má i nadále klesající tendenci. Ve srovnání s republikovým průměrem HDP na 1 obyvatele je kraj na úrovni 83 % a vůči EU 15 jen o málo přesahuje 52 %.

Podíl Libereckého kraje na tvorbě hrubého fixního kapitálu je se 3 % druhý nejnižší, jeho výše připadající na 1 obyvatele je pouze 71 % průměru ČR. Celkem 34 % investic se realizuje ve zpracovatelském průmyslu, a to je o čtvrtinu vyšší podíl než je na celostátní úrovni. Odvětvím s 2. největším

podílem na investicích je peněžnictví a pojišťovnictví s 21 %.

Územní diference vzdělanosti obyvatelstva

V kraji existuje stabilizovaná síť základních škol se silným zastoupením speciálních škol pro handicapované děti a mládež. Po roce 1989 se postupně zvyšuje počet gymnázií a středních odborných škol a naopak klesá počet středních odborných učilišť. V kraji působí několik středních odborných škol nadregionálního významu. Jedná se např. o střední umělecko-průmyslové školy sklářské a bižuterní. Vysoké školství je v kraji zastoupeno Technickou univerzitou v Liberci, kde původní 2 fakulty byly doplněny po roce 1990 dalšími čtyřmi. Textilní fakulta je přitom jedinou v ČR. I přes pokles počtu středních odborných učilišť zůstává v Libereckém kraji silně učňovské (nematuritní) školství. Kraj je na prvním místě v podílu nově přijatých do nematuritních oborů středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci.

Žáci a studenti, šk. rok 2003/2004

Typ školy	v tis.
Mateřské školy	12,3
Základní školy	41,4
Gymnázia	4,9
Střední odborné školy	7,8
Střední odborná učiliště	8,9
Vyšší odborné školy	0,8
Vysoké školy	5,7

Žádné další kraje, než Liberecký a Karlovarský, nemají rozdíl mezi podílem nově přijatých žáků na maturitní obory a podílem nově přijatých na nematuritní obory tak nízký.

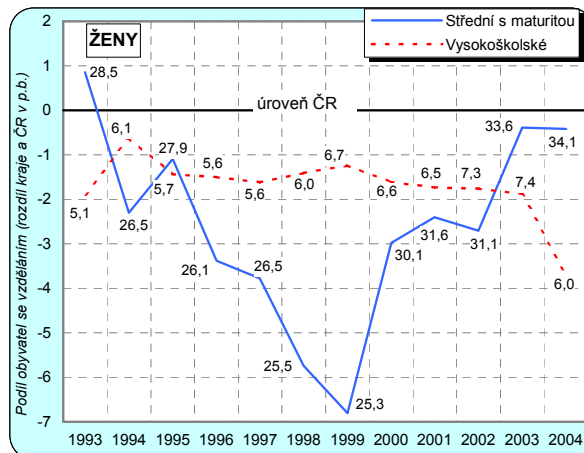
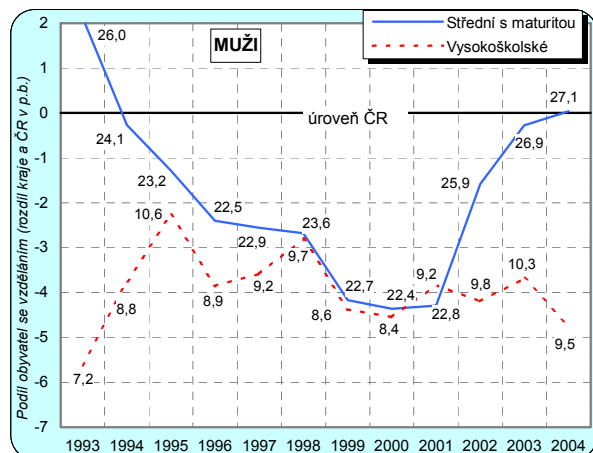
Vzdělanostní úroveň obyvatelstva regionu je značně územně diferencovaná. Při posledním sčítání lidu mělo základní vzdělání (nebo dokonce i neukončené základní vzdělání) 24 % obyvatelstva staršího 15 let (v ČR to bylo 23,5 %). Vysokoškolské vzdělání mělo 7,1 % obyvatelstva, což bylo o dost méně než celostátní hodnota 8,9 %. Celostátní hodnota indexu vzdělání, což je počet obyvatel s úplným středoškolským a úplným vysokoškolským vzděláváním v přepočtu na 100 obyvatel starších 25 let, převyšovala při posledním sčítání hodnotu Libereckého kraje (45,3 % oproti 41,5 %). Nejvyšší index vzdělání mělo obyvatelstvo správních obvodů Liberec (46,5 %) a Jablonec nad Nisou (46,4 %), což byly jediné dva obvody, které dosáhly vyšší hodnoty než celostátní průměr. Nejnižší hodnotu indexu vzdělání měly obvody Frýdlant (29,2 %), Tanvald (33,0 %) a Nový Bor (35,9 %).

Stabilizovaná síť nemocnic

Zdravotnická zařízení v kraji odpovídají počtem i strukturou svých činností potřebám území. Stabilizovaná je síť nemocnic, kterých je 10. Nejvýznamnější z nich je nemocnice v Liberci, která v některých svých oborech má i nadregionální působnost. Zařízením nadregionálního významu je Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou. Zatímco počet lékařů v kraji mírně roste, což je republikový trend, počet lůžek v nemocnicích zůstává stabilní, což je spíše v rozporu s celorepublikovým trendem. Síť zdravotnických zařízení v kraji dále tvoří 5 odborných léčebných ústavů (z čehož jsou 4 léčebny dlouhodobě nemocných), 102 lékáren a výdejen léků, 187 ordinací lékařů pro dospělé, 97 ordinací lékařů pro děti a dorost.

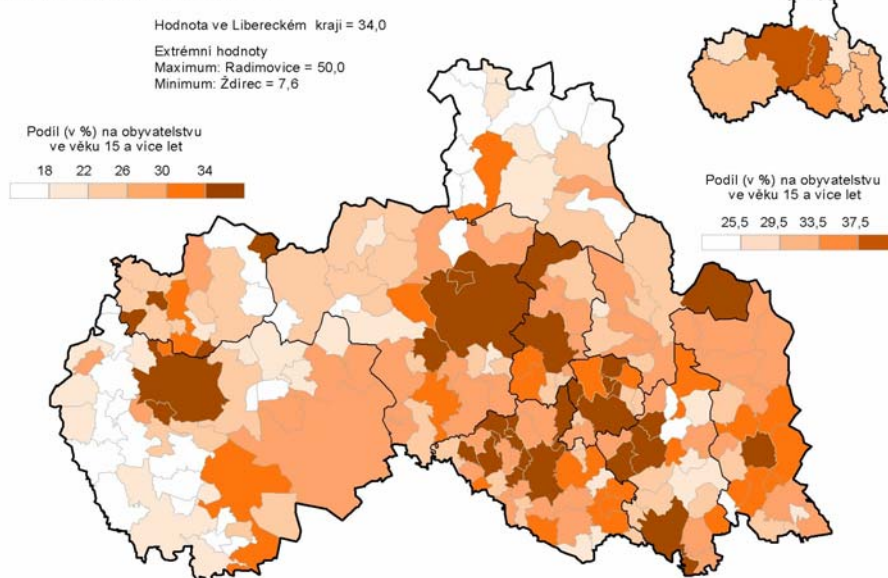

Vývoj zastoupení osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním ve vztahu k ČR, muži, ženy

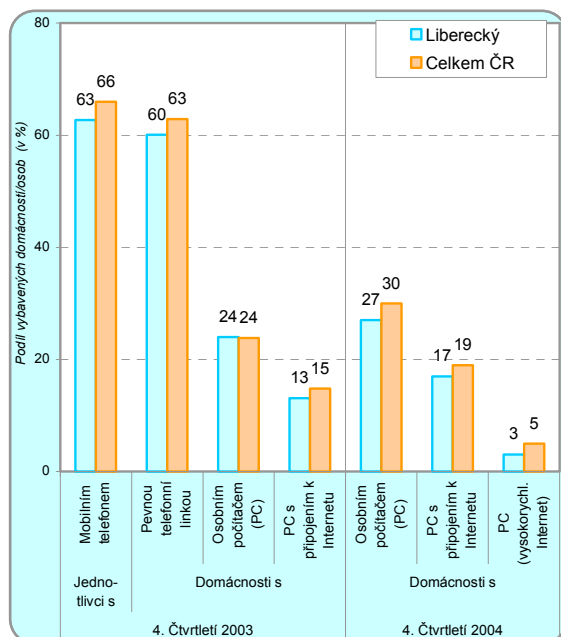

Pozn. Číslo v grafu odpovídají podílu osob se středoškolským vzděláním s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v kraji, resp. podílu osob s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let v kraji

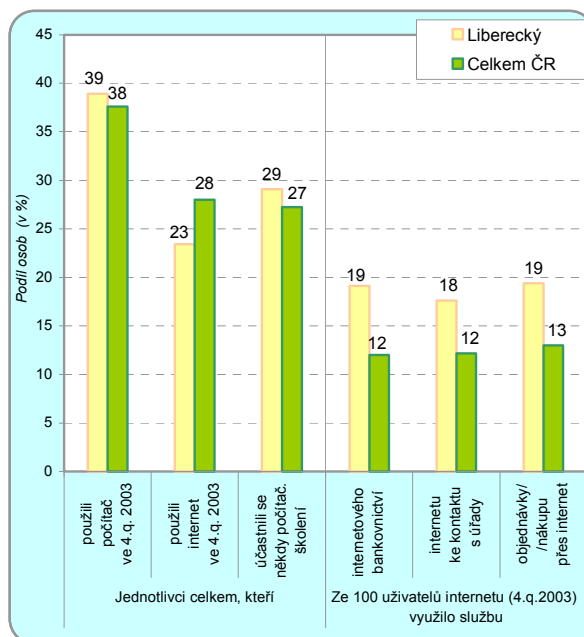
Podíl obyvatel s ukonč. středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje v roce 2001

Domácnosti s přístupem k informačním technologiím

Využití internetu jednotlivci ve věku 15+ (4.q.2003)

Míra ekon. aktivity podle věkových skupin (%), 1993-2003

Věková skupina	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Celkem	63,6	59,9	72,6	69,2	55,3	51,2
15 - 19	33,3	11,0	30,9	11,3	35,7	10,8
20 - 24	69,8	58,1	86,0	63,9	53,2	52,0
25 - 29	84,5	76,3	97,6	90,3	70,9	61,9
30 - 34	88,5	81,7	98,8	95,0	78,0	68,2
35 - 39	94,2	93,1	98,7	98,5	89,7	87,7
40 - 44	94,1	93,0	95,6	95,5	92,6	90,5
45 - 49	94,7	92,3	95,8	94,2	93,7	90,4
50 - 54	88,1	86,0	95,2	91,5	81,5	80,7
55 - 59	53,0	64,7	72,4	80,2	35,2	49,8
60 - 64	24,9	26,4	36,6	40,8	15,3	13,8
65 +	7,0	3,9	9,8	6,3	5,3	2,3

Míra ekonomické aktivity dle vzdělání (%), obyvatelstvo 15-ti leté a starší

Stupeň vzdělání	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Základní a bez vzdělání	34,9	22,8	40,8	29,6	31,7	18,8
Střední bez maturity	75,3	70,8	82,2	80,2	65,7	58,8
Střední s maturitou	73,5	67,3	76,8	72,0	70,7	63,8
Vysokoškolské	85,0	76,2	91,2	77,3	77,2	74,8

V kraji je také 219 stomatologických ordinací a dalších 282 ordinací specialistů (vše údaje za rok 2003). Region má dlouhodobě vysoké hodnoty pracovní neschopnosti a úrazovosti. Jen Moravskoslezský a Zlínský kraj mají vyšší procento pracovní neschopnosti. Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti, která dosahuje hodnoty více než 31 kalendářních dnů, je vyšší než celorepublikový průměr.

Sociální činnost v kraji je zaměřena na staré občany. O ty se stará stabilizovaná síť domovů důchodců, penzionů pro důchodce a domů s pečovatelskou službou. Pro občany tělesně či duševně postižené funguje síť ústavů sociální péče. Pro nejmladší generaci jsou určeny dětské domovy. Významné postavení v sociální péči v kraji má Jedličkův ústav.

40 % zaměstnaných v průmyslu, silné sklářství

Podíl ekonomicky aktivních osob na počtu obyvatel Libereckého kraje v aktivním věku je výrazně nadprůměrný, nejvyšší ze všech krajů je podíl žen z ekonomicky aktivních. Intenzita ekonomické

aktivity mladých do 24 let a starších nad 55 let je mírně nadprůměrná. Podíl ekonomicky aktivních ve věku nad 60 let je jeden z nejvyšších, a to hlavně ve východní části kraje. Z dlouhodobého sledování je možné učinit závěr, že podíl žen, které se zde tradičně vždy nadprůměrně podílely na ekonomické aktivitě (významný podíl textilnictví), s postupem let nejprve vlivem mechanizace, automatizace a nyní i restrukturalizace výrobní základny klesá k průměrným hodnotám stejným tempem, jako klesá odchylka podílu ekonomicky aktivních z počtu obyvatel v aktivním věku od průměru ČR.

V souladu s přírodními a geografickými podmínkami se primární sektor podílí na zaměstnanosti jen velmi málo, méně než polovičním podílem ve srovnání s úrovní v ČR. V posledních deseti letech zde došlo k jednomu z nejsilnějších poklesů zaměstnanosti. Podíl zaměstnaných v průmyslu ve stejném období stagnoval a dokonce i mírně rostl, a tak se Liberecký kraj stal v současné době krajem s nejvyšším podílem zaměstnaných v průmyslu. Zvláštní postavení ve zpracovatelském průmyslu má odvětví výroby mi-

nerálních výrobků – skla, keramiky, stavebnin, kde podíl zaměstnaných ve srovnání s ostatními kraji je řádově vyšší. Zaměstnanost v terciárním sektoru je naopak jedna z nejnižších v ČR. Podíl zaměstnaných ve službách převážně veřejného charakteru je vůbec nejnižší a výrazně podprůměrný je i tento podíl v tržních službách, a zejména pak ve službách progresivních (kvartérní sektor).

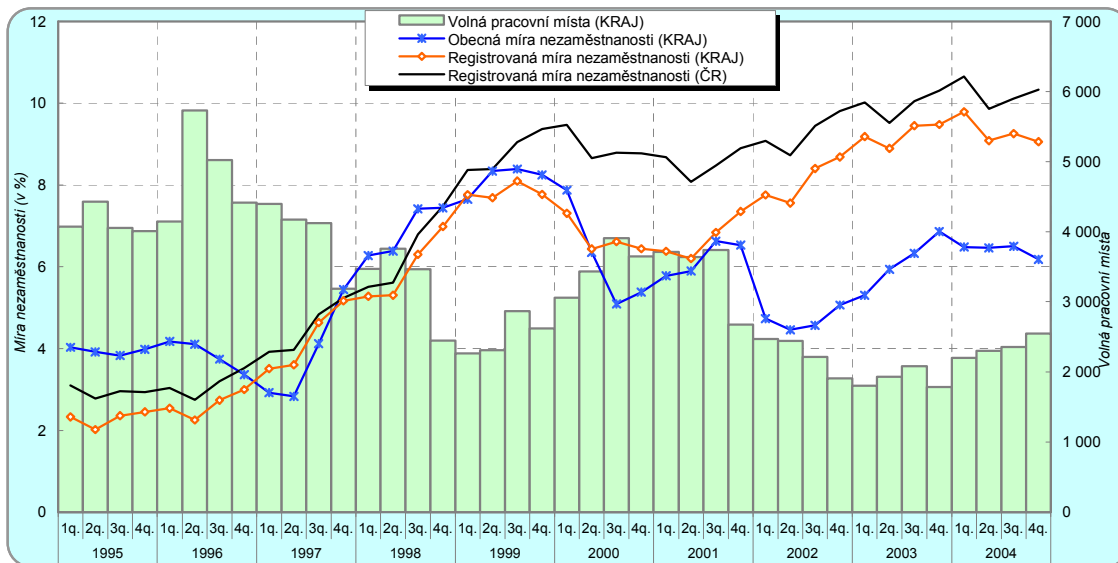
Podíl podnikatelů z ekonomicky aktivních je druhý až třetí nejvyšší, podíl podnikatelů mladší než 35 let je druhý nejnižší v ČR, podíl žen mezi podnikateli je druhý nejvyšší.

Vyšší tempo růstu nezaměstnanosti – nezaměstnanost stále podprůměrná

Trh práce v Libereckém kraji má charakteristiky blízké průměrným hodnotám za celou Českou republiku. Za ovlivňující faktory je možné mj. pokládat podhorské geografické a klimatické podmínky s následnou orientací na činnosti spojené s cestovním ruchem, změny v ekologickém nazírání na krajinu. Vedlo to např. k poklesu zaměstnanosti v primárním sektoru o polovinu za posledních deset let. Podíl zaměstnanosti v průmyslu vzrostl až na výrazně nadpoloviční úroveň – nejvyšší ze všech krajů. Zaměstnanost v terciární sféře je přitom stále jedna z nejnižších. Míra registrované nezaměstnanosti nedosahuje národního průměru, i když se absolutní počet neumísťených uchazečů o zaměstnání od roku 2000 zvýšil o polovinu. Podíl mladých nezaměstnaných i osob se změněnou pracovní schopností je na úrovni průměru. Počet uchazečů o jedno volné pracovní místo od roku 2000 se téměř ztrojnásobil, přesto však ještě leží pod průměrnou hodnotou. Tento ukazatel u mladých i osob se změněnou pracovní schopností také zůstal pod průměrem. Jako u jednoho z mála krajů se zvýšil počet pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností.

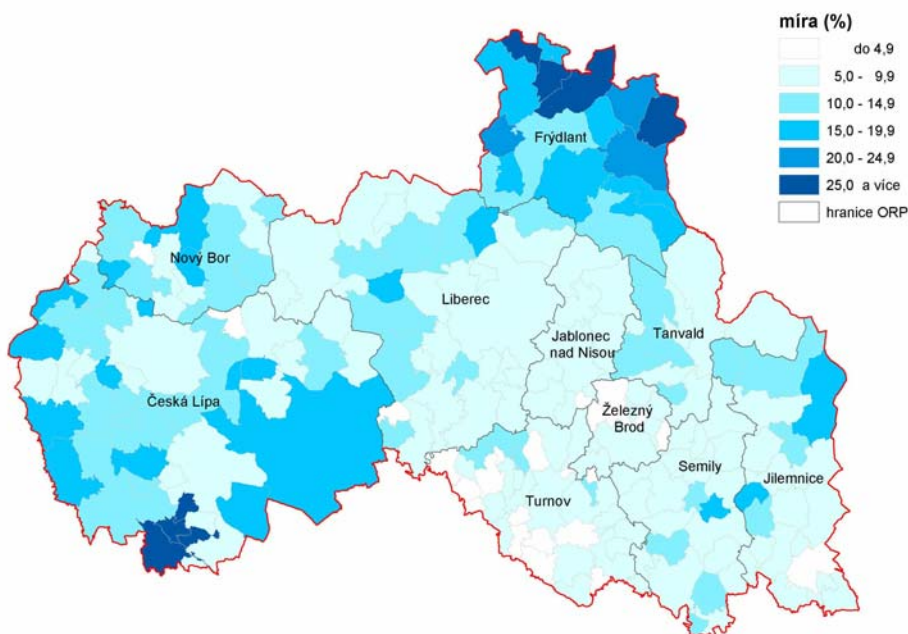

Vývoj obecné (VŠPS) a registrované (MSPV) míry nezaměstnanosti a volných pracovních míst

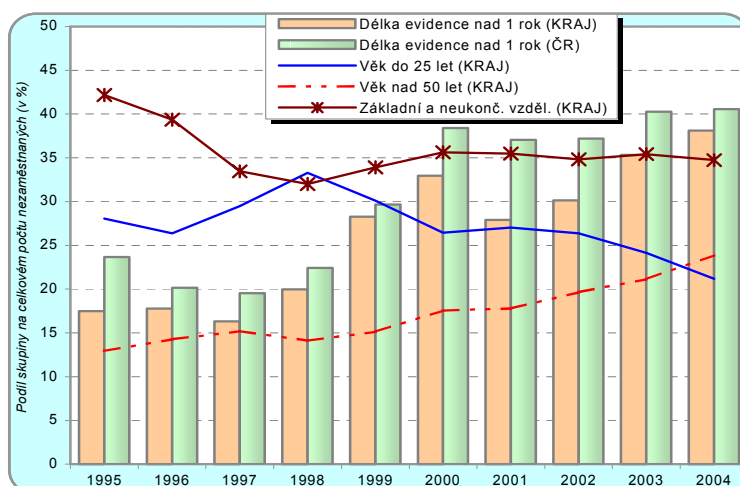
Pozn. Registrovaná míra nezaměstnanosti je uváděna ke konci příslušných čtvrtletí

Registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12. 2004

pozn.: použity údaje MPSV

Vývoj zastoupení vybraných skupin mezi nezaměstnanými

* k 31.12. příslušného roku

Struktura tvorby disponibilních příjmů domácností

		1995		2002	
		v mil. Kč	na 1 oby v. (ČR=100)	v mil. Kč	na 1 oby v. (ČR=100)
Účet rozdělení prvotních důchodů					
Zdroje	čistý provozní přebytek a čistý smíšený důchod	9 772	105,9	14 498	102,6
	náhrady zaměstnancům	24 052	91,2	40 261	90,7
	důchody z vlastnictví	2 967	97,7	3 336	96,0
Užití	důchody z vlastnictví	1 314	127,9	1 269	125,3
	čistý národní důchod	35 477	94,3	56 826	93,2
Účet druhotného rozdělení důchodů					
Zdroje	sociální dávky jiné než naturální sociál.transfery	6 382	96,4	12 699	96,9
	ostatní běžné transfery	2 178	99,5	3 360	98,1
	běžné daně z důchodů, jmění a jiné	2 788	94,0	4 528	94,2
Užití	sociální příspěvky	8 340	91,9	14 712	92,3
	ostatní běžné transfery	1 542	100,2	3 470	100,0
	čistý disponibilní důchod	31 367	95,5	50 176	94,2

Podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání starších 50 let je zde společně s krajem Zlínským jeden z nejvyšších v závěsu za hlavním městem Prahou.

Průměrné mzdy rostou

Disponibilní důchod každého obyvatele Libereckého kraje se pohybuje na úrovni vyšší než 95 % národního průměru. Tím se kraj řadí na 7. místo mezi 14 kraji. Tuto pozici již zaujímá několik let. Na 7. místě v pořadí krajů je i podle výše průměrné mzdy, která v roce 2003 byla 15 552 Kč, tj. asi 495 €. Průměrná mzda při tom plynule rostla tak, že se kraj od roku 1996 zlepšil o 3 místa. Tempo růstu bylo druhé nejvyšší z mimopražských krajů.

U většiny hlavních tříd zaměstnání je průměrná hodinová mzda srovnatelná s průměrnou republikovou úrovní mezd v těchto třídách, výjimku tvoří vědecké a odborné duševní pracovníci mající relativní mzdy cca 15 % pod průměrem. Nižší vzdělanostní skupiny mají průměrné hodinové mzdy také dobře srovnatelné s republikovým průměrem v těchto skupinách, nejvyšší vzdělanostní skupiny však leží cca 15 % pod celostátní úrovní. Nejvýrazněji ze všech krajů je v tomto regionu preferována nejmladší věková skupina pracovníků do 19 let, další skupiny jsou pak vzájemně

zcela vyrovnané. Poměr mezd nemanuálních a manuálních pracovníků i poměr mezd žen a mužů se nevymykají průměru a oba leží mírně pod republikovým průměrem. Blízko středních hodnot jsou průměrné měsíční mzdy v jednotlivých sektorech hospodářství, mírně nad průměrem jsou mzdy ve stavebnictví.

Podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech nedosahuje celostátní průměrné hodnoty 23 %, domácností s příjmem do 1,5-násobku životního minima je méně než šestina; to odpovídá průměrnému postavení ve státě. Čtvrtina domácností (největší podíl ze všech krajů) zastává názor, že s příjmem domácností vychází snadno.

Silný průmysl, lyžařský ráj

Liberecký kraj je co do rozlohy nejmenším mimopražským krajem a podle počtu obyvatel je druhým nejmenším. Má druhý nejnižší podíl orné půdy (cca 22%), ale dvakrát více má lesních pozemků, což je největší podíl ze všech krajů. Podíl hrubé přidané hodnoty vzniklé v zemědělství a lesnictví je jedním z nejnižších ze všech krajů mimo hlavního města Praha (3 %), za 10 let poklesl na méně než polovinu. Těžba dřeva je zde také nejnižší ze všech krajů.

Polovina z celkové hrubé přidané hodnoty Libereckého kraje je realizována v průmyslu, což je největší podíl ze všech krajů, jedny z největších jsou i tržby z průmyslové činnosti vztažené na 1 obyvatele. Kraj je možné pokládat za nejvíce industrializovaný ze všech krajů České republiky, je zde také nejvyšší podíl zaměstnaných v průmyslu, téměř 40 %. Hlavními odvětvími zůstávají i po restrukturalizaci výroba bižuterie a sklářství a výroba dílů a celků pro automobilový průmysl. Celkový podíl kraje na exportu zboží je jeden z nejnižších, téměř z poloviny je orientován na dopravní prostředky a stroje, resp. díly a příslušenství motorových vozidel, následuje pak skleněné zboží s více než 50 % podílem na celkovém vývozu této komodity. Z Libereckého kraje pochází téměř ¼ exportovaných šperků. Vývoz je orientován víc než ze 2/3 do Evropské unie, zejména do Německa.

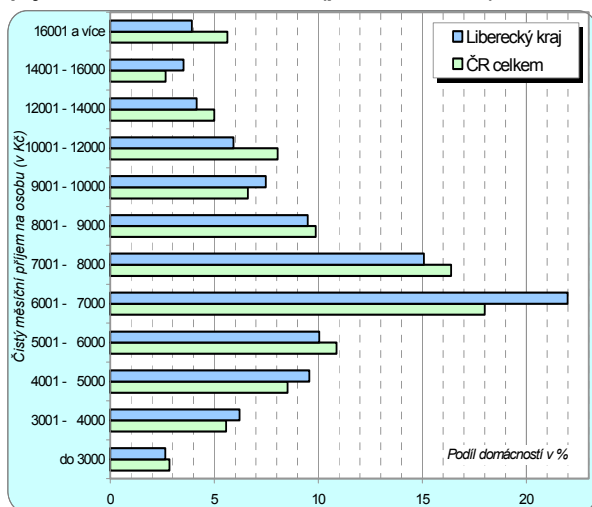
V sektoru služeb má neopominutelné postavení cestovní ruch, jsou zde nejen kulturně-historické památky a pozoruhodná území, ale i přírodní podmínky přející zimní turistice a rekreaci. V kraji je třetí nejvyšší ubytovací kapacita, přes 50 tis. lůžek, ročně se zde ubytuje více než ¼ milionu hostů.

Vysoká hustota železnic

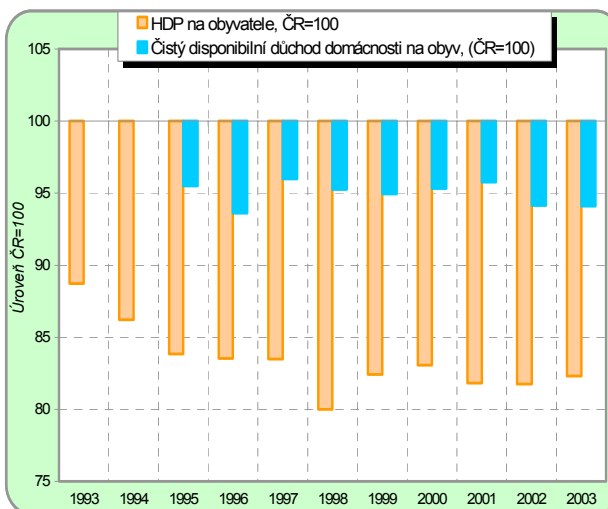
Dopravní infrastruktura Libereckého kraje byla ovlivňována dvěma hlavními faktory – historicky velmi vysokou industrializací a geograficko-přírodními podmínkami. Jde o kraj na nejsevernější výspě České republiky s vysokou výškovou členitostí, v některých částech kraje v podmínkách ČR až extrémně hornatý. Kraj se rozkládá v sousedství Saská a Polska. Tato poloha dovolila rozvinout dobře fungující přeshraniční spolupráci v rámci Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Tato spolupráce se týká i problémů z oblasti dopravy. Silniční síť Libereckého kraje má přes 2 400 km, její hustota je o desetinu vyšší než je republikový průměr. Přes kraj nevedou vysoce zatížené mezinárodní silniční tahy.

Rozdělení domácností podle výše čistého měsíčního peněžního příjmu na osobu v Kč v roce 2002 (podle Mikrocenzu)

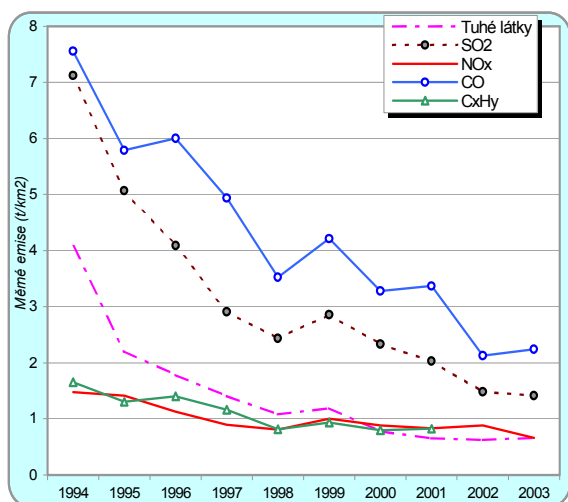

Vývoj HDP a disponibilního důchodu ve vztahu k ČR

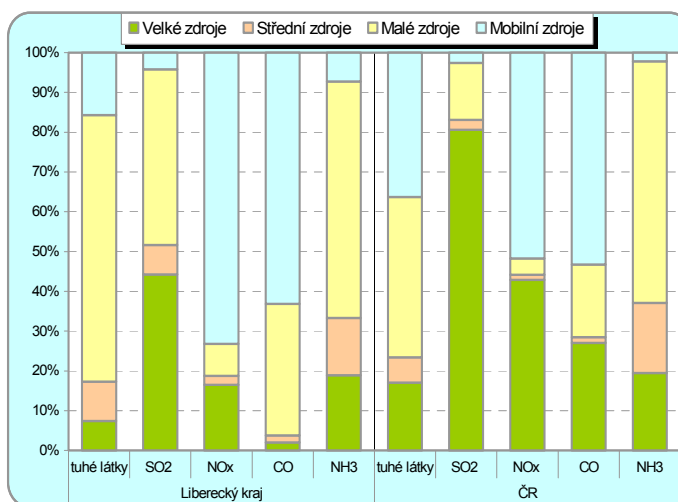

Pozn. údaje o disponibilních důchodech jsou k dispozici až od roku 1995

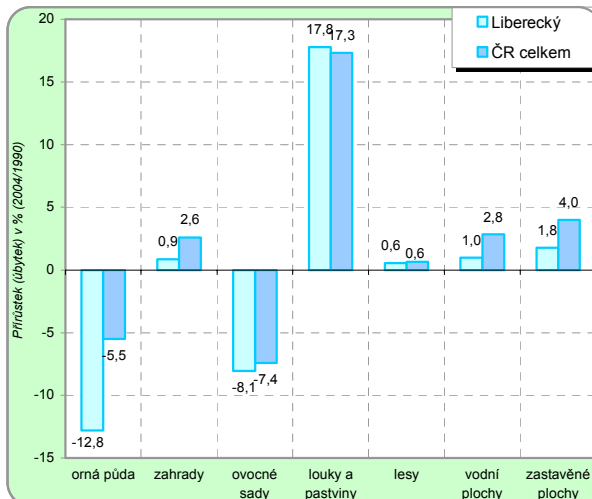
Vývoj měrných emisí hlavních znečišťujících látek

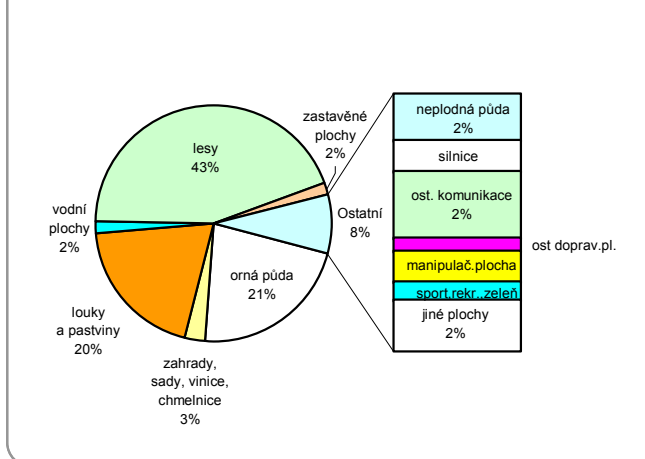
Podíl jednotlivých kategorií zdrojů na celkových emisích (2003)

Vývoj výměry vybraných druhů pozemků mezi roky 1990 a 2004

Struktura využití pozemků (31.12.2004)

Cestovní ruch, 1996 - 2003

Ukazatel	1996	2003
Hosté v ubytovacích zařízeních	670 366	796 675
v tom: z ČR	402 093	551 473
z ciziny	268 273	245 202
Počet přenocování	3 014 886	2 918 450
v tom: občané ČR	1 890 901	1 947 375
cizinci	1 123 985	971 075
Průměrná doba pobytu (dny)	5,5	4,7

Kraj leží ve výseči mezi dálničními tahy D8 Praha – Ústí nad Labem – Drážďany a tahem D11 Praha – Hradec Králové – Vratislav, kde část trasy vede poblíž jihovýchodní hranice kraje. Hlavní dopravní osou je (z části) rychlostní silnice R10 Praha – Liberec. Severojižní vedlejší osu tvoří silnice Rumburk – Česká Lípa – Mělník – Praha a východo-západní spojení umožňuje silnice Liberec – Děčín – Ústí nad Labem – Karlovy Vary. Úroveň motorizace se ve všech druzích silničních motorových vozidel neliší podstatně od celostátních průměrných hodnot. Např. u osobních automobilů přesahuje 360 automobilů na 1 tisíc obyvatel, což je 2 % nad průměrem. Nehodovost se celkově nevymyká průměru s výjimkou nehod pod vlivem alkoholu, ve kterých v přepočtu na tisíc obyvatel kraj dlouhodobě zaujímá druhé místo v pořadí krajů.

Délka provozovaných železničních tratí v tomto kraji je 543 km, což je necelých 6 % železniční sítě České republiky. Plošná hustota

tota železničních tratí (v km/km²) je druhá nejvyšší z mimo pražských krajů, o polovinu přesahuje průměr ČR.

Velké kapacity ubytovacích zařízení

Území kraje je významnou oblastí z hlediska cestovního ruchu. Výjimečná krajina, přírodní útvary a pozoruhodnosti, kulturně – historické památky jsou cílem jak tuzemských, tak zahraničních turistů. V kraji je několik specifických území (Krkonoše – západní část, Jizerské hory, Turnovsko – Český Ráj, Doksy s okolím, Lužické hory a Podkrkonoší), ve kterých již dnes patří cestovní ruch mezi hlavní aktivity. V kraji je řada hradů a zámků (Bezděz, Zákupy, Sychrov, Frýdlant, Hrubý Rohozec aj.). V Libereckém kraji se také nacházejí 2 lázeňská střediska – Lázně Libverda a Lázně Kunratic. V Krkonoších a Jizerských horách najdeme známá lyžařská střediska.

Základní ukazatele cestovního ruchu dokládají významné postavení Libereckého kraje v rámci ČR. Počtem hromadných ubytovacích zařízení se kraj řadí na 2. místo mezi kraji, v počtu lůžek na 4. místo. Počtem přenocování se

kraj řadí na 5. místo v ČR. Cizinci tvoří téměř třetinu všech hostů v ubytovacích zařízeních. Podstatnou část zahraničních hostů tvoří návštěvníci z Německa, druhou nejsilnější skupinou hostů jsou Nizozemci a postupně přibývá hostů ze sousedního Polska. Určitým problémem cestovního ruchu v kraji je nižší využití lůžek v hotelech a podobných zařízeních, které je jedno z nejnižších mezi kraji.

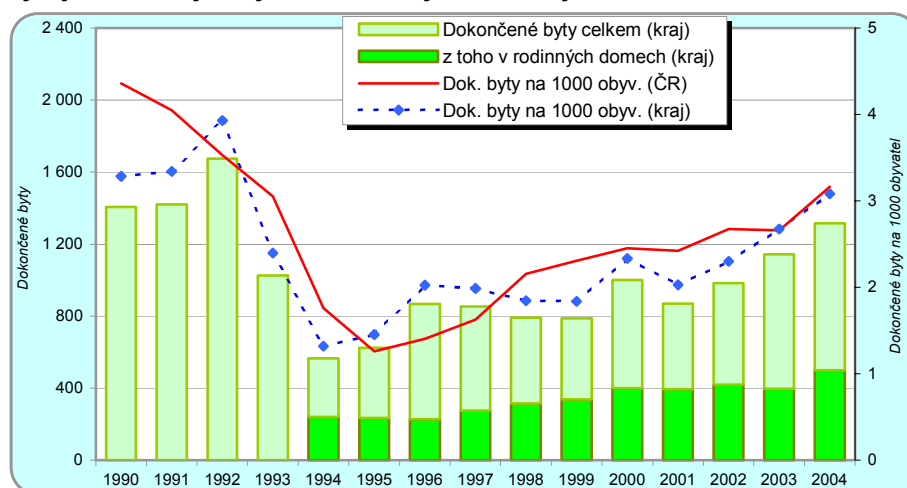
Vyšší podíl trvale neobydlených domů

Podíl rodinných domů na trvale obydleném domovním fondu činil podle výsledků posledního sčítání 82,9 %, což bylo o něco méně než celostátních 86,3 %. Podíl trvale neobydlených domů na úhrnném domovním fondu se zvýšil od posledního sčítání na 21,8 %, to byla vyšší hodnota než celostátních 13,3 %. Příznivěji se vyvíjel podíl trvale obydlených bytů. V Libereckém kraji došlo od posledního cenzu k přírůstku 4,2 % trvale obydlených bytů, kdežto v ČR to bylo pouze 3,3 %.

Po celostátním útlumu bytové výstavby v 90. letech došlo i v Libereckém kraji k jejímu oživení. V úhrnu let 2000 – 2003 bylo v regionu dokončeno o 21 % bytů více než v předchozích čtyřech letech (1996 – 1999). V období let 2000 – 2003 bylo v průměru ročně na 1000 obyvatel středního stavu dokončeno 2,3 bytu, zatímco v letech 1996 – 1999 to bylo jen 1,9 bytu. Z hlediska struktury se na dokončených bytech nejvíce podílí byty v rodinných domech (bezmála 35 %), následují byty v bytových domech (téměř 33 %).

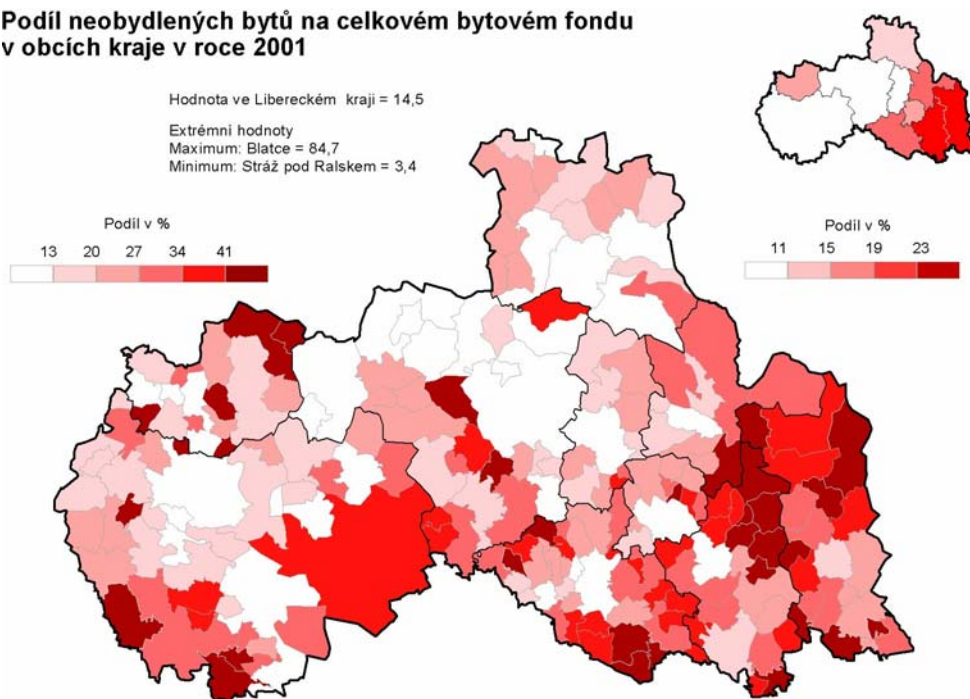

Vývoj dokončených bytů celkem a bytů v rodinných domech

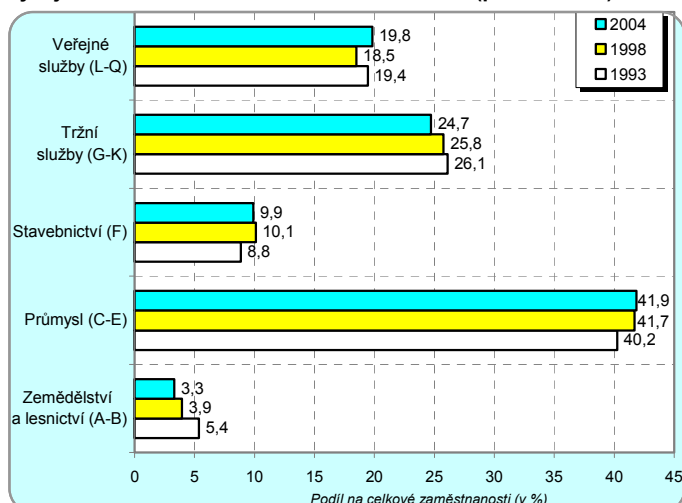

Pozn. údaje za byty v rodinných domech jsou dostupné v časové řadě až od roku 1995

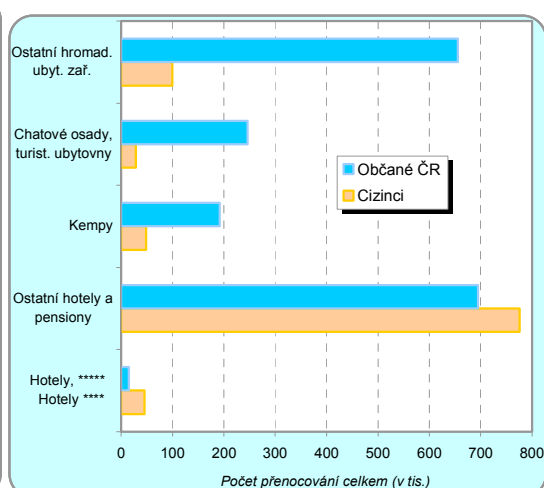
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje v roce 2001

Vývoj zaměstnanosti v hlavních sektorech NH (podle OKEČ)

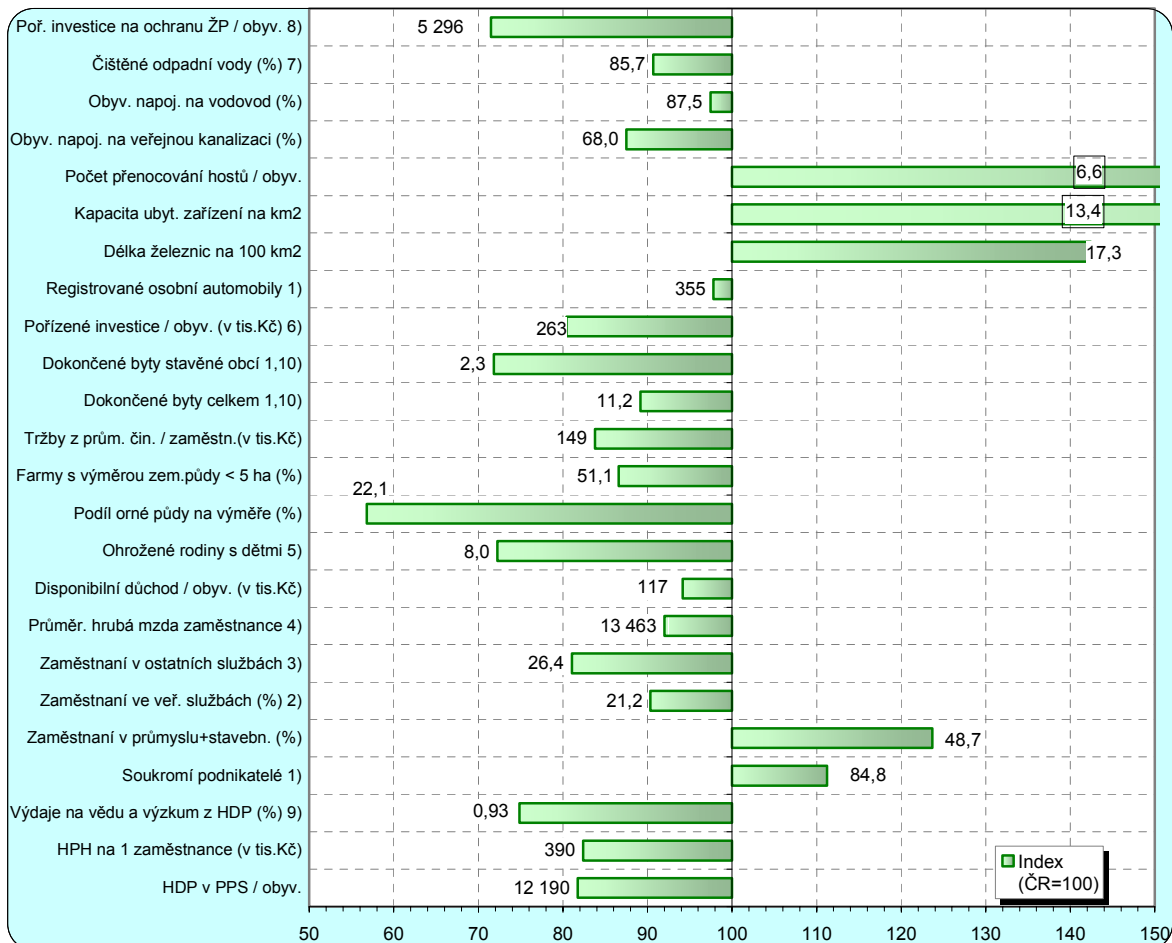

Přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorií, v roce 2004

Postavení kraje v oblasti ekonomiky a životního prostředí

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

¹⁾ Vztaheno na 1000 obyvatel

²⁾ OKEČ L-O (veřejná správa a obrana, soc.zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a soc.péče, ostatní veř. a soc.služby)

³⁾ OKEČ G-K, resp.P-Q (obchod, ubytování a stravování, doprava, finanční zprostředk., nemovitosti, domácnosti zaměst. personál)

⁴⁾ V Kč, za rok 2001, podle skutečného místa pracoviště

⁵⁾ Podíl rodin s nezaopatřenými dětmi v registru sociálně potřebných na celkovém počtu rodin s dětmi v roce 2001

⁶⁾ Podle kraje sídla investora, součet za období 1995-2001

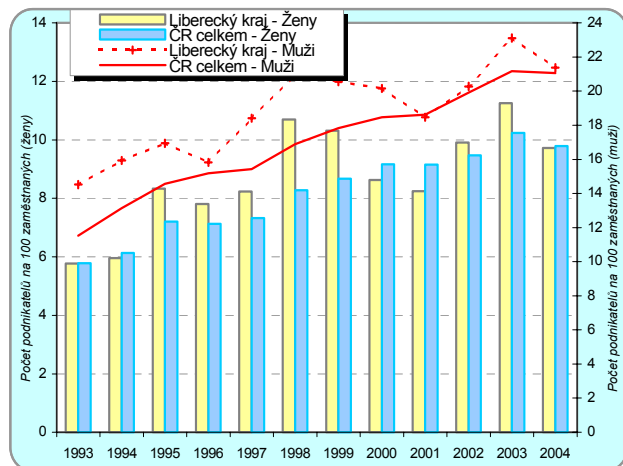
⁷⁾ Z celkového množství vypouštěných odpadních vod

⁸⁾ Podle místa realizace, v Kč, součet za období 2000-2003

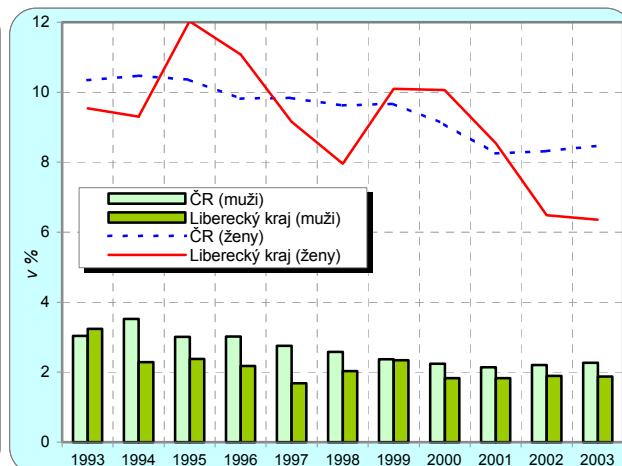
⁹⁾ Průměr za období 2001-2003

¹⁰⁾ Součet za období 1999-2003

Zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, muži, ženy

Zaměstnaní na zkrácený úvazek, muži, ženy

Postavení kraje mezi evropskými regiony NUTS-3 (pořadí je vždy uvedeno sestupně)

Ukazatel			Postavení v rámci územního celku (počet jednotek NUTS-3)					
			Kraj (Liberecký)	ČR	regiony NUTS-3 sousedící s ČR	EU -10 nové země	EU-15 bývalé země	EU-25 celkem
			(1)	(14)	(27+14) ¹	(123) ²	(1 091+14) ²	(1 214) ²
1	Hustota zalidnění (2002)	hodnota pořadí	135,1 x	129,4 6 / 14	126,2 18 / 41	100,8 27 / 117	120,3 626 / 1105	116,6 647 / 1208
2	Celkový přírůstek obyvatel (1995-2002) ³	hodnota pořadí	-0,5 x	-1,8 2 / 14	-4,0 13 / 40	-1,4 37 / 117	2,7 714 / 1078	2,0 749 / 1181
3	Přirozený přírůstek (1995-2001) ³	hodnota pořadí	-1,0 x	-2,0 2 / 14	-0,9 14 / 40	-0,7 52 / 111	0,9 656 / 1078	0,6 706 / 1175
4	Migrační přírůstek (1995-2001) ^{3,4}	hodnota pořadí	0,5 x	0,1 4 / 14	-1,6 13 / 40	-0,7 37 / 111	1,9 684 / 1078	1,4 717 / 1175
5	HDP v PPS na obyvatele (2002)	hodnota pořadí	11 702 x	14 315 9 / 14	10 912 26 / 40	10 966 34 / 121	23 164 1063 / 1101	21 172 1088 / 1208
6	HDP v PPS na obyvatele (1995)	hodnota pořadí	8 937 x	10 660 11 / 14	7 882 28 / 40	7 118 22 / 115	16 869 1027 / 1076	15 233 1038 / 1177
7	Podíl ekonomicky aktivních osob celkem (v %, 2002)	hodnota pořadí	50,2 x	50,0 5 / 14	45,3 13 / 41	45,5 18 / 123	46,8 213 / 986	46,6 226 / 1095
8	Podíl ekonomicky aktivních žen (v %, 2001)	hodnota pořadí	44,4 x	43,4 3 / 14	39,8 6 / 28	40,5 21 / 114	39,2 122 / 585	39,4 140 / 685
9	Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybolovu (% , 2001)	hodnota pořadí	3,7 x	4,8 10 / 14	12,1 31 / 40	17,0 98 / 113	4,0 581 / 1063	6,0 669 / 1162
10	Zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví (% , 2001)	hodnota pořadí	51,5 x	40,1 1 / 14	36,2 1 / 40	30,5 2 / 113	25,9 9 / 1063	26,6 10 / 1162
11	Zaměstnanost ve službách (% , 2001)	hodnota pořadí	44,8 x	55,2 13 / 14	51,8 38 / 40	52,5 78 / 113	70,1 1033 / 1063	67,3 1098 / 1162
12	Míra nezaměstnanosti celkem, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	6,1 x	7,8 8 / 14	18,0 25 / 40	14,5 99 / 123	8,1 505 / 991	9,1 584 / 1100
13	Míra nezaměstnanosti žen, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	8,4 x	9,9 7 / 14	16,7 15 / 28	15,3 85 / 123	8,9 221 / 591	10,0 296 / 700
14	Míra nezaměstnanosti osob <25 let, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	20,5 x	18,6 5 / 14	26,7 11 / 28	32,3 73 / 123	15,8 119 / 494	18,4 185 / 603
15	Ubytovací lůžka v hotelech na tis. obyvatel (2002)	hodnota pořadí	56,4 x	24,1 2 / 14	15,2 5 / 41	10,5 5 / 118	26,1 132 / 1105	23,6 135 / 1209

¹ regiony s chybějícími údaji:

2 regiony NUTS-3 ve Slezsku (ve všech ukazatelích vyjma č. 1,7,15) nahrazeny hodnotou za vyšší územní celek NUTS-2 Slezsko

17 regionů NUTS-3 v Německu (u ukazatelů 8,13,14) nahrazeno 5 příslušnými vyššími jednotkami NUTS-2

regiony s odlišným časovým vymezením: všechny regiony u ukazatelů 2 a 3 (období 1997-99), všechny regiony u ukazatelů 12-14 (rok 2001) a regiony Německa u ukazatele 7 (rok 2001)

² významné regiony NUTS-3 s chybějícími údaji:

439 regionů Německa (ukazatele 8,13 a 14), 100 regionů Francie (ukazatel 14), 51 regionů Řecka (ukazatele 7-8 a 12-14), 40 regionů Nizozemska (ukaz. 9-11), 30 regionů Portugalska (ukaz. 2-4, 6-8 a 12-14), 4 regiony Estonska (ukaz. 15) a 4 regiony Lotyšska (ukaz. 1)

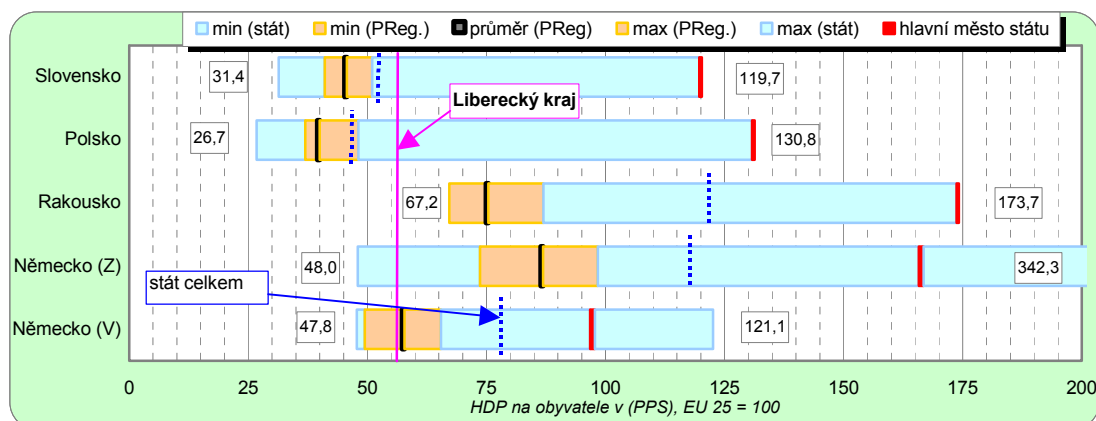
regiony s odlišným časovým vymezením: reg. Německa u ukazatelů 2 a 3 (1995-99) a u ukaz. 12 (rok 2001), V. Británie u ukaz. 7 a 12-14 (rok 2001), Portugal., Kypr a Lucemb. u ukaz. 9-11 (rok 2000), Slovensko-ukaz. 15 (rok 2003), Lotyšsko -ukaz. 8 (rok 2002) a regiony Skotska u ukaz. 15 (rok 2000)

³ průměry z jednotlivých let vztažených na 1000 obyvatel středního stavu (celkový přírůstek je vyjádřen jako rozdíl středních stavů)⁴ migrační přírůstek je počítán jako rozdíl celkového a přirozeného přírůstu

Zdroj dat: DB Regio, Eurostat

Pozn. některé údaje za kraje a ČR se nemusí úplně shodovat (zejména z důvodu revizí) s údaji uvedenými v předchozí části kapitoly.

Účelem tabulky je podat základní obraz o postavení kraje v širším nadnárodním kontextu, ukazatele a časové období byly proto voleny především s ohledem na jejich dostupnost (za co nejvíce regionů v EU).

HDP v PPS na obyv. kraje, regionů sousedních zemí a příhraničních regionů (Preg)¹ v roce 2002¹ příhraniční regiony zahrnují všechny regiony NUTS-3 sousedící s ČR